

Tradition of marriage in Thailand

"marriage means a deep love of a man and a woman.

They can feel for each other and they are ready to live together as husband and wife."

Tradition of marriage has been highly important for Thai lifestyles and cultures. It indicates maturity of persons who are getting married, with more responsibilities and are ready to have a family. They must be responsible for more lives they would create and must act as a leader of the family. In writer's opinion, **marriage means a deep love of a man and a woman. They can feel for each other and they are ready to live together as husband and wife. So they have to get married.** In other way, it can be said that getting married can cure sexual desire of human. To follow the social practice, their guardian must be acknowledged. With the social reasons, the Thai tradition of wedding is essential. The ceremony starts from the approach, then engagement, and finally the wedding. To be ceremonious, the ritual must be performed in the morning. The registration for marriage license must be carried out to make the wedding completed. The ceremony for dashing holy water and blessing is performed in the evening, at the same time as the welcome banquet for guests afterwards. To be economic, these activities can all be carried out in the morning, The welcome banquet can be hold at home, hotels, or clubs, depending on financial capability of the host.

The ritual wedding is important and appropriate because it represents prosperity of cultures and spirits of the society resulted from delicate mind of the perceptive Thai ancestors. Creatures naturally posses sexual desire and need to breed. Therefore, the difference between human and animals has to be made. At the same time, to suite Thai cultures and obey the law, the conditions for persons who are getting married are necessary.

Conditions for marriage

1. Both parties must be at least 17 years old unless appropriate reasons authorized by Court. (Claus 1448).
2. Either one or both parties must not possess insanity or ordered by Court to be a person with incapability (Claus 1449).

3. Both parties must not be either in the same family or blood, regardless of law compatibility.

4. Foster child is not allowed to marry foster parent.

5. A married person is not allowed to remarry.

6. A widow can remarry only after

- the marriage has been ended at least 310 days or
- she, at the mean time, has already delivered her child or
- she remarry to her ex-husband or
- she possess a confirmation letter from a doctor, with degree or certificate, stating that she is not pregnant, and
- she is authorized by court to remarry

7. The condition, Clause 1455, regarding the consent of parents or guardians (Clause 1436) states that the consent of marriage can be made by signing in the marriage registration. The parents' consent letter contains names of both getting-married persons and signed by the persons who give consent. If truly necessary, verbal consent can be made before at least two witnesses. The signed consent letter cannot be withdrawn.

8. The marriage is legal only when the registration is completed.

Auspiciousness For the happiness and prosperity of bride and groom, The auspiciousness for the wedding is necessary. Relatives on both sides will take date and time of birth of bride and groom to the astrologer to find the appropriate auspiciousness and to foresee whether bride and groom suited to live together in happiness and prosperity. If so, the astrologer would select an auspicious time for the wedding. Most selected times are in the even months (2, 4, 6 etc.). The word "even" is pronounced in Thai language as "Khu", which means "a couple or a mate". So the purpose of getting married in even month (or Khu month) is to wish both bride and groom would be living together forever. This does not include the 12th month because, in Thai belief, this month is the month for dogs to breed. The presence of the moon is also involved with this belief of auspiciousness. The waxing moon (the period from new moon to full moon), representing brightness and prosperity, is regarded better than the waning moon (the period from full moon to new moon), representing darkness. Sometimes the 9th month is selected because the "9", pronounced in Thai language as "Kao" meaning

stepping ahead, represents prosperity. The most favorite month is the 6th month because it is the beginning of rainy season. The atmosphere is so perfect to be close to each other. Also, at this time, Thai people begin to practice agriculture. A newly married couple can build up their new family together.

Preparation for the settlement demand The settlement is essential for the marriage. The groom's parent must prepare the settlement and bring to the bride's home in the morning and at the selected auspicious time. However, the time for the parade of the settlement is not strict nowadays. Normally, people choose a time that is convenient for them. The settlement is consisted of ;

1. Primary settlement : Single or dual, depending on local culture. Mostly containing piper betel, money or gold as for bride's parent, auspicious elements such as beans, sesame, paddy, Bai tong (gold leaves) , Bai ngoen (silver leaves), Dok ruk (love flowers), Dok ban mai ru roey (forever lasting flower), Dok dowruang (shining star flowers), roses etc., which implicitly have auspicious meanings. These elements are prepared in pairs so that they look auspiciously beautiful, implied by the word "Khu" (a pair or a couple). The settlement is separated into two parts. One part contains money, regarded as cost for mother's milk, wrapped or packed with the amount of 100-10,000,000 Baht (depend on both of parent agreement). The other part contains gold, bracelets, and engagement ring. Practically, there are two more parts of settlement containing piper betel, betel palm, and containing auspicious elements.

2. Secondary settlement. Containing food and candies, including other necessary elements such as liqueur, banana trees, and sugar cane stems. These elements are also prepared in pairs and beautifully decorated. The tradition at some places may not include general food but, instead, belly pork and candies that are to be used at the ceremony are preferred. This method is more flexible. Unforgettable elements are liqueur, banana trees, and sugar cane stems.

On the wedding day, the groom and his mates lead the parade of wedding settlements to the bride's house. The bride's relatives traditionally bar the path for 4 times. Two barriers represent golden gates, whereas the other two represent the silver gates.. Two barriers may be generally accepted. Golden necklace or silver belts are used to represent the barriers. The groom is

traditionally greeted and questioned before he is allowed to pass each barrier. At the last barrier, just before entering or stepping into the house, there are two girls awaiting to traditionally sprinkle water to the groom's feet. The groom is supposed to pay money to persons who form the barrier. The traditional sprinkling water to the groom's feet is the last stage of the wedding settlement parade. Inside the bride's house, it is an acceptance ceremony for the wedding settlement. The bride is traditionally supposed to pay the persons, who carry the primary and secondary settlement. Generally, it is emphasized in paying for the primary **The ceremony of sprinkle water** This ceremony can be proceeded in various ways, regarding the hosts' convenience. The ceremony for sprinkle water is proceeded in the morning just after the ritual ceremony. Only respectful senior relatives are first invited, then the guests. The ceremony can be proceeded in the evening, regarding the guests' convenience. This concern is thoughtful because there are more traffic problems for people living in Bangkok than those living in provinces. Bride and groom should be at the ceremony well before the appointed time. There must be an altar at the ceremony, for auspicious reasons. The altar is normally on the right of the groom. At the appointed auspicious time, the bride and groom would go into the ritual room together with 2 bride mates and 2 groom mates. After paying respect to the altar, the bride and groom would be sitting at a prepared bench, then place their arms on pillows and stretch their hands towards pedestals. The bride sits on the left and the groom sits on the right. The head of the ceremony wears each one a necklace of flowers and a pair of garland, then, anoints their foreheads, and sprinkle holy water on their hands. The guests were then invited to sprinkle holy water, starting from the most senior. After the ceremony of sprinkle water, the hosts can take off garland by themselves or invite the head of the ceremony to take it off for them. The bride and groom will kept this garland at their bed's head. Then there is a thanking party for guests. This concludes the wedding ceremony. They wait for the auspicious time to present the bride to the groom, as tradition. The senior relatives preach the bride to take care, to respect, and to be loyal to her husband. Then they bring the bride to the groom and preach the groom to love, to take care, to be loyal, and to treat his wife as a good husband. The bride and groom then pay obeisance to their senior relatives. Their parents could give them another homily. The groom would pay obeisance to both side parents. This concludes the marriage ceremony. Everybody then leaves the bride and groom's room in order to let them rest after having been through a tiring day. **The end of marriage** The marriage ends when one party dies or there is a divorce. The reasons that can be excuses for getting divorce are;

1. If the wife is having an affair or the husband is treating other woman as equal as his legal wife, the spouse can sue requesting a divorce.
2. The husband or wife committed misconduct, against or not against the law, and cause serious humiliation or any unacceptable damages to the spouse, concerning their marriage status, can be a reason to sue requesting a divorce.
3. The husband or wife attacked or cause injury, physically or mentally, or insult the spouse or spouse's parent. If this incident is serious, it can be a reason for suing to request a divorce.
4. The husband or wife has intentionally left their spouse more than a year.
5. The husband or wife is announced disappeared by court orders.
6. The husband or wife has not been reasonably treated or has committed any behavior that seriously cause instability of their marriage. If this action cause unacceptable hardship to the spouse, concerning their marriage status, it can be a reason to sue requesting a divorce.
7. The husband or wife has been unrecoverable insane for more than three years, and this insanity causes unbearable life of marriage to their spouse.
8. The husband or wife broke the intact parole stating in the letter of conduct.
9. The husband or wife possesses any serious and incurable contagious disease that can infect and harm their spouse, it can be a reason to sue requesting a divorce.

There are always problems in most family, more or less depending on the situation of that family. The incident of divorce can only happen when spouses lack of understanding and endurance, or they are committing adultery, or the relationship is interfered by the third party, or their estrangement, living together for months without sexual relationship as husband and wife, these incidents can all cause a divorce. In the present society, the unbalanced sexual relationship causes a lot of divorces. However, the spouse must try to keep their marriage status as long as possible to avoid to unwanted consequences, especially for the family and their children's mental health. With this reason, the tradition of marriage

must be seriously taken to preserve and well studied in order to keep this culture to last forever. The family is the first unit in the society that can most effectively cultivate social beliefs, traditions, and cultures. So, before we are to create a new family, we need to understand that how many types of marriage how each type of marriage works because marriage is, as mentioned before, the way to create a family.

Types of marriage: several experts have acknowledged two types of marriage, namely, **Wiwahamongkol** and **Awahamongkol**. But since the Thai society and human's mind have changed as time goes by. Individual concerns only the profit for them, not the society. The consequence is selfishness, presently causing chaos in Thai society. In the writer's opinion, the additional type of marriage is that both people, without permission from their parents, flee to set their own family, so called **Wiwahor** (Wiwa = marriage, hor = flee). This type of marriage is widely conducted in Thai society at present, which is not appropriated because it does not follow our exquisite Thai culture.

1. **Wiwamongkol** is the really Thai traditional marriage. The wedding ceremony is held at the bride's home. After the ceremony is completed, the groom will be living with the bride's family i.e. father in-law and mother in-law. This type is popular in rural area or conservative family, which consider the traditional way is right, good, and accepted by the society. For newer generation, young people require more freedom, not to live with their parents after marriage because they want to be a leader of the family so they would be prouder. With this reason, in present Thai society, single family is more preferable than expanded family.
2. **Awahamongkol** is the Chinese or Indian style, which the bride must go to the groom's home for the wedding ceremony. After they already got married, the wife must live with the husband's family. Thai women do not like this type of marriage because they lack of freedom, unlike living with her own parent. However, some women may like this way, regarding the necessity and suitability of the social status. If the groom's family is wealthy and well known in the society whereas the bride's family is not that rich then she, therefore, voluntarily come to live with the groom's family, provided that the groom's parent do not dislike her and the groom does not have too many relatives.
3. **Wiwahomongkol** is not a ceremonial and unauthorized marriage. Both man and woman agree to live together as husband and wife with

only love and understanding. So it is not necessary to hold the wedding at either the woman's home or the man's home. This type of marriage resulted from the dislike between the two families, the contradiction, or the failure to reach an agreement. But since the two people love each other, so they are forced to flee to start their own family independent from both parents' family. After they have a baby, they will come back for forgiveness from their parents. If parents see that they can happily create a new family on their own, forgiveness is always possible. However, according to Thai tradition, this type of marriage is hardly acceptable by parents and Thai society. In contrary, it is a simple and economic marriage since it does not have to spend on unnecessary elements. Inevitably, they have to admit the marriage registration in order to legalize their marriage. This type of marriage is considerably better than **living together before they get married**, which each person can just leave, without obligation, if he/she find that they cannot truly get along each other. Some people favor this type of marriage. Some couples do not actually flee from their parents, they just live together without telling their parents'. However, their marriage are legally registered.

Translator : Aketawan Manowongsa <http://www.thaifolk.com/>

"การแต่งงาน หมายถึง การที่ชาย-หญิง มีความรักใคร่ต่อกันจนสูงงอม และพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกัน เป็นครอบครัวอย่างสามีภรรยา"

การแต่งงาน เป็นประเพณีที่สำคัญสำหรับวิถีชีวิตไทย เพราะเป็นการบ่งบอกว่าผู้ที่แต่งงานนั้นมีความเป็นผู้ใหญ่แล้ว มีความรับผิดชอบมากขึ้น และพร้อมที่จะเป็นครอบครัว รับผิดชอบชีวิตอีกหลายคนเพิ่มขึ้นนอกจากชีวิตของตนเอง และยังได้ทำหน้าที่แสดงความสามารถ ตามบทบาทของตนเองในฐานะหัวหน้าของครอบครัว ดังนั้น การแต่งงาน ตามทัศนะของผู้เขียนนั้นย่อม หมายถึง การที่ชาย-หญิง ของไทย มีความรักใคร่ต่อกันจนสูงงอม มีความเห็นอกเห็นใจกันและพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวอย่างสามีภรรยา จึงจำเป็นต้องแต่งงานกัน หรือบางทีอาจจะกล่าวได้ว่าการแต่งงานนั้นเป็นการบำบัดความต้องการทางเพศของมนุษย์ก็ได้ แต่ให้ไปทำตามประเพณีของสังคม มีผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายยอมรับและสังคมต้องรับรู้ด้วยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ประเพณีการแต่งงานจึงจำเป็นต้องจัดให้มีพิธีกรรมตามขั้นตอนของประเพณีไทย เริ่มตั้งแต่ การทาบทาม คู่ขอ หมั้น และแต่งงาน พิธีการแต่งงานนี้ถ้าจะให้ถูกต้องเหมาะสม จะต้องประกอบพิธีทางศาสนาด้วยในตอนเช้า และอีกพิธีก็ต้องจัดจดทะเบียนแต่งงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย ก็คือว่า การแต่งงานนั้นถูกต้องสมบูรณ์ ส่วนจะทำพิธีหลังน้ำพระพุทธรณ์และประสาทรนั้นจะกระทำตอนเย็นและเลี้ยงรับรองแขกผู้มีเกียรติไปพร้อมกันหลังจากหลังน้ำพระพุทธรณ์และ

ประสาทรแล้ว หรือจะทำให้เสร็จภายในภาคเช้าเลยก็ได้ จะเป็นการประหยัดทั้งเวลาและเงิน ไม่เป็นการค้ำน้ำพริก
ละลายแม่น้ำ การที่จะเลี้ยงรับรองแขกจะกระทำที่บ้าน หรือโรงแรม สโมสร ที่ใดที่หนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับฐานะทาง
เศรษฐกิจของคู่บ่าวสาวและเจ้าภาพของทั้งสองฝ่าย

จากประเพณีการแต่งงานที่จัดทำเป็นพิธีการขั้นตอนต่าง ๆ นั้น จึงนับว่ามีความสำคัญมาก และเป็น
ประเพณีที่งดงามเหมาะสม แสดงถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมด้านจิตใจ และวัฒนธรรมทางด้านวัตถุของ
บรรพบุรุษของไทยเราที่มองการณ์ไกล และมีความละเอียดอ่อน โดยธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิตแล้วย่อมมีความต้องการ
ทางเพศสัมพันธ์ และต้องการสืบสกุลต่อไปด้วย จึงทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างคนกับสัตว์ และขณะเดียวกัน
กฎหมายและประเพณีไทยเราจึงต้องกำหนดกฎเกณฑ์ของบุคคลที่จะทำการแต่งงานได้จะต้องมีเงื่อนไขอีกหลายอย่าง

เงื่อนไขการแต่งงาน การแต่งงานจะต้องมีกฎเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (สุพัตรา สุภาพ พิมพ์ครั้งที่ 8, 2536. น.
54-55)

1. การแต่งงานจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุครบ 17 ปี บริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุสมควร ศาลอาจอนุญาต
ให้ทำการแต่งงานก่อนนั้นได้ (ป.พ.พ. 1448)
2. การแต่งงานจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคล ซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้
ความสามารถ (ม.1449)
3. ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา
ก็ดีจะแต่งงานกันไม่ได้ โดยให้ถือความเป็นญาติตามสายโลหิต ไม่คำนึงว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
4. ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะแต่งงานกันไม่ได้ (ม. 1451)
5. ชายหรือหญิงจะทำการแต่งงาน ในขณะที่ตนมีคู่แต่งงานอยู่ไม่ได้ (ม. 1452)

6. หญิงที่สามีตายหรือที่การแต่งงานสิ้นสุดลงด้วยประการอื่น จะทำการแต่งงานใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการแต่งงานได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า 310 วัน หรือคลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น หรือแต่งงานกับคู่คนเดิม หรือได้มีใบรับรองของแพทย์ประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรระบุไว้ว่าไม่มีครรภ์ตลอดจนมีคำสั่งของศาลให้ทำการแต่งงานได้

7. เงื่อนไขเกี่ยวกับความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (ตาม ม. 1436) มาตรา 1455 การให้ความยินยอมให้ทำการแต่งงานกระทำได้ แต่จะต้องมีการลงลายมือชื่อในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส และผู้ปกครองจะต้องทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอม โดยระบุชื่อผู้แต่งงานและผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายและลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอมด้วย สุดท้ายถ้าหากมีเหตุที่จำเป็น จะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อย 2 คนก็ได้ ความยินยอมนั้นเมื่อเซ็นให้แล้วถอนไม่ได้

8. การแต่งงานตามประมวลกฎหมายนี้ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนแต่งงานแล้วเท่านั้น

การหาฤกษ์ หนุ่มสาวที่รักใคร่ชอบพอกันจนกระทั่งตัดสินใจเข้าสู่พิธีแต่งงาน แต่ก่อนจะเข้าสู่พิธีแต่งงาน จำเป็นจะต้องหาฤกษ์ยามเพื่อเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว ดังนั้นญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจะต้องเอา วัน เดือน ปี ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางดวงชะตา หรือไปให้โหราจารย์จะเหมาะสมกันหรือไม่ อยู่ด้วยกันแล้วจะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมโทรม เมื่อเห็นว่าเป็นคู่ที่ไปกันได้หรือมีความเหมาะสมกันก็จะหาฤกษ์ที่จะให้คู่บ่าวสาวอยู่ด้วยกันอย่างเจริญรุ่งเรืองตลอดไป โดยหาฤกษ์วันเวลาที่ขงขันหมาก ฤกษ์หมั้น ฤกษ์รดน้ำสังข์ และส่งตัวคู่บ่าวสาวไว้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการดำเนินงานตามพิธีการ และเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว เพื่อให้ครองคู่กันตลอดชั่วชีวิต ถือไม้เท้ายอดทองตะบองยอดเพชร ส่วนมากมักจะแต่งกันในเดือนคู่ เพื่อจะได้อยู่คู่เคียงกันตลอดไปนั่นเอง ยกเว้นเดือน 12 จะไม่นิยมแต่งงานกันในเดือนนี้ เพราะเป็นเดือนที่สุนัขมันติดศักดิ์กัน และถ้าเป็นข้างขึ้นถือว่าดีกว่าข้างแรมเพื่อให้ชีวิตจะได้เจริญรุ่งเรืองสว่างไสว แต่บางทีก็จะแต่งงานกันในเดือน 9 ถือเคล็ดถึงความก้าวหน้า และเดือนที่นิยมแต่งงานกันมากที่สุดก็คือเดือน 6 เพราะเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน อาจเป็นเพราะบรรพบุรุษช่วยเป็นใจมากกว่าในฤดูอื่น และเป็นต้นฤดูทำการเพาะปลูกของคนไทย ซึ่งหนุ่มสาวจะได้เริ่มต้นชีวิตใหม่โดยการสร้างฐานะร่วมกัน

การเตรียมขันหมาก ขันหมากเป็นสิ่งจำเป็นในพิธีการแต่งงาน ซึ่งฝ่ายชายจะต้องเตรียมมาโดยจัดเป็นขบวนแห่มาบ้านฝ่ายหญิงในวันพิธีที่จัดงานในช่วงเช้า แล้วแต่ฤกษ์จะเป็นเวลาใด หรืออาจจะใช้ฤกษ์สะดวก ซึ่งปัจจุบันจะไม่เคร่งครัดนัก ขันหมากที่ฝ่ายชายจะเตรียมมาแห่ขันหมากนั้น ประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ขันหมากเอก จะจัดเป็นขันเดี่ยวหรือขันคู่แล้วแต่ประเพณีนิยมของแต่ละท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะมีขันใส่หมากพลู ขันใส่เงินทองหรือสินสอด และขันใส่สิ่งของอันเป็นมงคล เช่น ถั่ว งา ข้าวเปลือก ใบเงิน ใบทอง ดอกกรัก ดอกบานไม่รู้รุ่ย ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ฯลฯ ส่วนใหญ่จะดูความหมายที่เป็นมงคล และนิยมจัดเป็นคู่ จะทำให้คู่สาวงามและเป็นมงคลโดยถือเคล็ดจากคำว่า “คู่” นั่นเอง ขันใส่สินสอดจะแยกเป็น 2 ขัน คือขันใส่เงิน ซึ่งจะมีเงิน

ค่าน้ำมัน จะห่อหรือใส่ถุงก็ได้ (เงินที่ใส่ขึ้นอยู่กับทั้งสองฝ่ายตกลงกัน บ้างคู่ เริ่มจาก 100 – 10,000,000 บาท) กับขัน
ใส่ทองหรือสร้อยกำไล และแหวนหมั้น รวมกับขันใส่หมากพลู และขันใส่สิ่งของอันเป็นมงคล จะเป็นทั้งหมด 4 ขัน

2. ขันหมากโท ได้แก่ พวกของที่ใช้เป็นอาหารและขนม รวมทั้งบริวารขันหมากอื่น ๆ เช่น เหล้า ต้นกล้วย ต้นอ้อย
นิยมจัดเป็นคู่ ๆ เช่นเดียวกัน มีการนำกระดาษสีแดงมาประดับตกแต่งให้สวยงาม แต่ประเพณีบางแห่งก็จะไม่เอา
อาหารซึ่งอาจจะเป็นหมูสามชั้น และขนมที่ใช้ในงานแต่งงาน เพราะเอาความสะดอกจะไม่ค่อยเคร่งนัก แต่ที่ขาดไม่ได้
คือเหล้า ต้นกล้วย และต้นอ้อย

ในวันแต่ง เจ้าบ่าว และเพื่อนพร้อมขบวนขันหมากจะไปถึงบ้านเจ้าสาว เมื่อไปถึงจะพบกับการกันประตู
ตามประเพณี โดยฝ่ายหญิงจะจัดญาติ ลูกหลาน หรือเพื่อนเจ้าสาว มากั้นเป็นด่านประตู 4 ด่าน มีประตูเงิน ประตูทอง
อย่างละคู่ หรือจะใช้เพียง 2 ประตูก็ได้ โดยใช้เข็มขัดเงินและสายสร้อยทองคำกัน จะมีผู้กล่าวนำซักถามกันตาม
ประเพณี จึงจะปล่อยเจ้าบ่าว และขบวนขันหมากให้ผ่านด่านประตูเข้าไป สุดท้ายก่อนจะเข้าไปในบ้านหรือขึ้นบันได
บ้านก็จะมีเด็ก 2 คนที่ฝ่ายหญิงจัดไว้ให้พรมน้ำที่เท้าเจ้าบ่าว แล้วเจ้าบ่าวจะต้องจ่ายเงินให้ด่านประตูทุกด่านจนกระทั่ง
ถึงการพรมน้ำที่เท้าเป็นอันเสร็จพิธีขบวนแห่ขันหมาก เมื่อเข้าไปในบ้านเจ้าสาวก็จะมีการรับขันหมากตาม
ประเพณี ฝ่ายเจ้าสาวจะต้องจ่ายให้คนที่อุ้มขันหมากเอกและขันหมากโทด้วย แต่เน้นให้เงินขันหมากเอกมากกว่า

พิธีรดน้ำ พิธีรดน้ำนี้อาจจะทำได้หลายกรณีแล้วแต่ความสะดวกและความเหมาะสมของทั้งสองฝ่าย จะทำพิธี
รดน้ำในตอนเช้าหลังจากทำพิธีทางศาสนาแล้ว โดยรดเฉพาะญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือจริง ๆ จะมีจำนวนไม่มากนัก
หลังจากนั้นก็เลี้ยงแขกที่มาในงานก็เสร็จพิธี หรือจะทำพิธีรดน้ำในตอนเย็นเพื่อเป็นการให้ความสะดวกแก่แขกที่มาใน
งาน เพราะส่วนใหญ่ต้องทำงาน และต้องเผื่อการเดินทางด้วย ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ รถติดมาก อยู่ต่างจังหวัดก็ไม่มีปัญหา
คู่บ่าวสาวควรจะไปถึงสถานที่ประกอบพิธีก่อนเวลาพอสมควร

พิธีทำบุญเลี้ยงพระ

บัวสาวกวรณน้ำ

พิธีรดน้ำจะต้องมีโต๊ะหมู่บูชาเพื่อความเป็นสิริมงคล ปกติจะอยู่ทางขวาของเจ้าบ่าว เมื่อถึงฤกษ์ที่กำหนด คู่บ่าวสาวจะเข้าไปในห้องพิธีพร้อมเพื่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาวฝ่ายละ 2 คน จะมีญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าสาวนำคู่บ่าวสาวไปจุดเทียนชัย ปักธูปและกราบพระที่โต๊ะหมู่บูชา แล้วญาติผู้ใหญ่ก็จะพาคู่บ่าวสาวไปนั่งบนตั่งที่จัดไว้วางแขนลงบนหมอน ขึ้นมือออกไปพนมตรงชั้นรองน้ำโดยหญิงนั่งทางซ้าย ชายนั่งทางขวา ต่อจากนั้นจะให้ประธานในพิธีสวมพวงมาลัย สวมมงคลแฝดลงบนศีรษะของคู่บ่าวสาว เจิมหน้าผากของคู่บ่าวสาวแล้วหลั่งน้ำสังข์ ต่อจากนั้นจึงเชิญแขกผู้มีเกียรติคนอื่น ๆ รดน้ำตามลำดับอาวุโส เสร็จจากการรดน้ำสังข์แล้วเจ้าภาพจะปลดมงคลแฝดเอง หรือจะเชิญประธานหรือผู้อาวุโสคนใดปลดก็ได้แล้วมอบให้คู่บ่าวสาวเพื่อนำไปเก็บไว้บนหัวเตียงนอนของตน หลังจากเสร็จพิธีรดน้ำสังข์หรือหลั่งน้ำพระพุทธรูปและประสาทรแล้วก็มีการเล่นกลองพิธีแต่งงาน สำหรับญาติและแขกที่มาร่วมในงานก็เสร็จพิธี แล้วรอฤกษ์ส่งตัวเจ้าสาวให้เจ้าบ่าว ทั้งนี้ก็จะมีพิธีบ้างเล็กน้อยตามประเพณีของตน เพื่อให้ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือพาเจ้าสาวส่งให้แก่เจ้าบ่าว พร้อมกับอบรมเจ้าสาวให้เคารพนับถือยำเกรง ซื่อสัตย์ต่อสามี และอบรมเจ้าบ่าวให้รักใคร่ เลี้ยงดูซื่อสัตย์ต่อภรรยา และปฏิบัติต่อภรรยาอย่างเหมาะสมกับหน้าที่ของสามีที่ดี แล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะกราบผู้ใหญ่ อาจจะมีพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายให้อวาทต่อไป เจ้าบ่าวก็จะกราบพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย ก็เสร็จพิธีทุกคนจะออกจากห้องหอให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวอยู่กันตามลำพัง จะได้พักผ่อนเพราะเหนื่อยในงานพิธีมากแล้ว

คู่บ่าวสาวกราบพระที่โต๊ะหมู่บูชา

พิธีรดน้ำ

ประธานในพิธีสวมมงคลแฝดให้แก่คู่บ่าวสาว

การเลี้ยงฉลองพิธีแต่งงาน

การสิ้นสุดของการแต่งงาน การแต่งงานจะสิ้นสุดลงเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตายหรือมีการหย่าเกิดขึ้น โดยอาศัยกรณีที่จะเป็นข้ออ้างในการหย่าร้างได้ มีดังต่อไปนี้ (สุพัตรา สุภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 8, 2536, น.56)

1. สามีอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหญิงอื่นจนภริยาหรือภริยามีชู้ อีกฝ่ายหนึ่งสามารถฟ้องหย่าได้
2. สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความอับอายขายหน้าอย่างแรง หรือได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความ เป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งสามารถฟ้องหย่าได้
3. สามีหรือภริยาทำร้ายหรือทรมานร่างกายหรือจิตใจหรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งก็สามารถฟ้องหย่าได้
4. สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็ฟ้องหย่าได้
5. สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ อีกฝ่ายหนึ่งก็ฟ้องหย่าได้
6. สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความ เป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็ฟ้องหย่าได้
7. สามีหรือภริยามีวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8. สามีหรือกริยาผิดที่ชนบทที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

9. สามีหรือกริยาเป็นโรคติดตัวอย่างร้ายแรงอันจะเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็ฟ้องหย่าได้

ในชีวิตคู่ของคนเราส่วนใหญ่จะมีปัญหากันทุกครอบครัว มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันออกไป แล้วแต่สภาพของปัญหาของแต่ละครอบครัว ขณะเดียวกันหากจะเกิดการหย่าร้างกันขึ้นก็เป็นเพราะคู่แต่งงานไม่เข้าใจกัน และขาดความอดทน หรือเกิดนอกใจซึ่งกันและกัน หรืออาจจะมาจากมือที่สามเข้ามายุ่งเกี่ยว หรืออาจจะมาจากการห่างเหินกันเองของคู่แต่งงาน หรือการอยู่ร่วมกันเป็นเดือนเป็นปีโดยไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศกันสามีกรรษา ก็จะเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดการหย่าร้างกันได้ และในสังคมปัจจุบันปัญหาความไม่สมดุลทางเพศสัมพันธ์มักจะทำให้เกิดการหย่าร้างกันมาก อย่างไรก็ตามทั้งคู่ต้องพยายามประคองชีวิตคู่ให้อยู่ด้วยกันให้นานที่สุด จะได้ไม่ทำให้ลูกและครอบครัวมีปัญหา โดยเฉพาะปัญหาทางด้านจิตใจ ด้วยเหตุนี้ประเพณีการแต่งงานจึงเป็นประเพณีที่ควรรักษาและศึกษาให้ดี เพื่อจะได้เป็นแบบแผนสืบต่อไปตราบชั่วกาลนาน ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมได้อย่างดีที่สุด ก่อนที่เราจะสร้างครอบครัว ก็จำเป็นต้องเข้าใจว่า การแต่งงานนั้นมีกี่ประเภท แต่ละประเภทเป็นอย่างไร เพราะการแต่งงานเป็นการสร้างครอบครัวดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ประเภทของการแต่งงาน มีท่านผู้รู้หลายท่านได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการแต่งงานไว้โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ **วิวาห์มงคล** กับ **อวาห์มงคล** แต่สภาพของสังคมไทย ปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปมารวมทั้งจิตใจของคนด้วย มักจะยึดตนเองหรือความพึงพอใจของตนเป็นหลักมากกว่าจะยึดถือส่วนรวมเป็นหลัก จึงเกิดความเห็นแก่ตัวตามมา เป็นเหตุให้สังคมไทยวุ่นวาย อยู่ในปัจจุบันนี้ ในทัศนะของผู้เขียนขอแบ่งการแต่งงานออกเป็น 3 ประเภท โดยการเพิ่มการแต่งงานอีกชนิดเข้ามา คือ **การหนีตามกัน หรือพาหนีหนี หรือวิวาห์เหาะ** ซึ่งในสังคมไทยปัจจุบันนี้มีมากซึ่งประเภทที่ 3 นี้ไม่ค่อยจะเหมาะสมนัก เพราะขัดกับประเพณีที่ดีงามของไทย

- 1. วิวาห์มงคล** เป็นการกระทำพิธีแต่งงานตามประเพณีไทยที่แท้จริงโดยทำพิธีกันที่บ้านของฝ่ายหญิง และเมื่อพิธีแต่งงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายชายจะไปอยู่บ้านของฝ่ายหญิงโดยอยู่ร่วมกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นประเพณีที่นิยมกันมากในชนบท หรือผู้ที่นิยมประเพณีตามแบบเก่า หรือมีความคิดแบบเก่าที่เห็นว่าดี จึงดามไม่เป็นที่ครหาของสังคม แต่ถ้าเป็นคนรุ่นใหม่หนุ่มสาวที่มีการศึกษาและเป็นคนรุ่นใหม่จะไม่นิยมวิวาห์มงคลนี้ เพราะต้องการอิสระ จะไม่อยู่ร่วมกับบิดามารดาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องการเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำครอบครัวอย่างแท้จริง จะมีความภูมิใจมากกว่าอาศัยพ่อแม่อยู่ ด้วยเหตุนี้สังคมไทยในสมัยปัจจุบันจึงนิยมอยู่กันเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย ดังที่ให้เกิดผลในตอนนี้แล้ว
- 2. อวาห์มงคล** เป็นการกระทำพิธีแต่งงานตามแบบประเพณีจีนหรืออินเดีย สำหรับคนไทยก็ยังนิยมกระทำพิธีแต่งงานแบบอวาห์มงคลอยู่บ้าง ซึ่งการแต่งงานแบบนี้ผู้หญิงจะต้องไปทำพิธีแต่งงานที่บ้านของฝ่ายชาย และเมื่อทำพิธีแต่งงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องเข้าไปอยู่บ้านของฝ่ายชายโดยอยู่ร่วมกับพ่อแม่ของฝ่ายชาย ซึ่งการแต่งงานประเภทนี้หญิงไทยไม่ค่อยชอบเพราะไม่อิสระ ไม่เหมือนอยู่กับพ่อแม่ของ

ตนเอง แต่บางกรณีอาจชอบ ถ้าดูความจำเป็น ความเหมาะสมของสังคม โดยที่ฝ่ายชายมีความร่ำรวย มีเกียรติ ชื่อเสียงในสังคม ประกอบกับครอบครัวฝ่ายหญิงฐานะทางบ้านไม่ค่อขร่ำรวยนัก ก็จำเป็นหรือยินดีจะมาอยู่ บ้านฝ่ายชาย หากพ่อแม่ฝ่ายชายรักใคร่ไม่รังเกียจ และไม่มีสมาชิก ญาติพี่น้องหลายคน

3. **วิวาห์เหาะมงคล** เป็นพิธีแต่งงานที่ไม่มีพิธีรีตรอง อาศัยความรักความเข้าใจ และความพอใจของทั้ง 2 คน จึงตัดสินใจร่วมชีวิตกัน ไม่จำเป็นที่จะต้องทำพิธีแต่งงานที่บ้านฝ่ายใด พิธีแต่งงานแบบนี้จะเกิดจาก พ่อ แม่ ของทั้งสองฝ่าย ไม่ชอบซึ่งกันและกัน มีความขัดแย้งกัน หรือตกลงกันไม่ได้ แต่ทั้ง 2 คนรักใคร่กัน จึง จำเป็นต้องพากันหนี เพื่อ ไปหาความสุข และสร้างครอบครัวของตนเองใหม่ ไม่อยู่กับฝ่ายใดทั้งสิ้น เมื่อมีลูก แล้วค่อยพาครอบครัวมากราบขอขมาจากพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย ถ้าพ่อแม่เห็นว่าทั้งฝ่ายหญิง-ชายรักใคร่กันดี เป็นครอบครัวที่อบอุ่นก็มักจะอภัยให้ลูกเสมอ การแต่งงานประเภทนี้ถ้ามองตามประเพณีไทยก็ไม่เหมาะสมนัก เพราะขัดกับประเพณีที่คิงาม พ่อแม่และสังคมไทยยอมรับยาก หากมองมุมกลับก็เป็นการแต่งงานที่เรียบง่ายไม่ต้องมีพิธียุ่งยากนัก และเป็นการประหยัดทุกอย่าง ไม่ต้องลงทุนดำเนินน้ำพริกละลายแม่น้ำ แต่ต้องจดทะเบียนแต่งงานกันถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็วิธีที่ดีกว่าค่านิยมแบบใหม่ที่เป็นแบบการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน หากไม่ชอบหรือไปด้วยกันไม่ได้ก็แยกทางกัน โดยไม่มีข้อผูกมัดแต่อย่างใด การแต่งงานในรูปแบบที่ 3 นี้ก็มีผู้นิยมกระทำกันอยู่บ้าง และบางคู่ก็ไม่ได้หนีพ่อแม่ไปอยู่ด้วยกัน หากแต่ไปใช้ชีวิตคู่ร่วมกันโดยไม่บอกพ่อแม่ แต่จดทะเบียนแต่งงานกันถูกต้องตามกฎหมายทุกประการ (พวงผกา ประเสริฐศิลป์ 2542:73-81)

อ้างอิง พวงผกา ประเสริฐศิลป์. **ประเพณีไทยกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสวัฒนธรรมโลก.**
กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542

*****การจัดพิธีมงคลแต่งงาน

การจัดพิธีแต่งงานมาเป็นสองอย่าง คือจัดเป็นพิธีใหญ่ มีการนิมนตพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ และผู้เป็นประธานในพิธีตลอดจนผู้มีเกียรติที่ได้รับเชิญมาร่วมกันหลังน้ำพระพุทธมนต์ อำนวยพร และในเวลาเดียวกัน พระสงฆ์ เจริญชัยมงคลคาถา ส่วนการจัดพิธีแต่งงานอย่างย่อ นั้น คงมีเหมือนกับการจัดพิธีอย่างใหญ่ เว้นแต่ไม่มีการนิมนตพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เท่านั้น สิ่งสำคัญที่ต้องเตรียมและต้องปฏิบัติในพิธีการแต่งงาน มีดังนี้

1. จัดสถานที่ใช้ประกอบพิธีให้เรียบร้อย ตกแต่งตามสมควรและพอเหมาะสมกับสถานที่นั้น ๆ
2. ควรจัดให้มีโต๊ะหมู่บูชาพระ และมีพระพุทธรูปเครื่องหลังน้ำพระพุทธมนต์และเครื่องใช้ในพิธีอย่างอื่นตามที่จำเป็น
3. ถ้าต้องการให้มีการจดทะเบียนสมรสในวันนั้น และที่ประกอบการพิธีเลขก็จะต้องติดต่อขอเชิญเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นให้นำทะเบียนสมรสมาจดทะเบียนสมรสในวันพิธีนั้นด้วย

4. ควรกำหนดเวลาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน และการดำเนินงานก็ต้องรักษากำหนดเวลาไว้เพราะถ้าพลาดเวลามากเกินไปแล้วจะเกิดการ ทำให้แขกต้องพลาดเวลาตามไปด้วยการแต่งกายของกลุ่มบ่าวสาว มีหลักดังนี้

- เจ้าบ่าว ต้องแต่งกายด้วยชุดสากล ใช้ผ้าที่มีสีเรียบ ๆ ไม่ฉูดฉาด หากเป็นข้าราชการ ก็มีสิทธิ์ที่จะแต่งเครื่องแบบปรกติเป็นชุดแต่งงานได้
  - เจ้าสาว แต่งกายด้วยชุดวิวาห์ที่เหมาะสม และเลือกสีให้ถูกกับสีเนื้อ ส่วนชุดวิวาห์จะเลือกอย่างไรนั้น ต้องคำนึงถึงสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีการแต่งงานด้วย เพราะถ้าไปเกิดความไม่สะดวกเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายในขณะที่ประกอบพิธีแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่งามตา
  - เพื่อนเจ้าบ่าว และเพื่อนเจ้าสาว เครื่องแต่งกายของเพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาวนั้นต้องมีการตกลงนัดแนะกันให้เป็นที่ยอมรับหรือว่าใครจะใช้ชุดไหน สีอย่างไร ซึ่งต้องให้เหมาะสมกลมกลืนกัน ถ้ามีจะนั้นแล้ว สีของเครื่องแต่งกายจะขัดกัน ถ้าเพื่อนเจ้าบ่าวและเจ้าสาวใช้เครื่องแต่งกายที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการเชิดชูเจ้าบ่าวและเจ้าสาวให้งามตายิ่งขึ้น
  - เครื่องแต่งกายของแขกผู้ได้รับเชิญ ส่วนมากนิยมแต่งกายชุดสากล หรือไม่ก็แต่งกายตามปรกติตามความเหมาะสม และตามความนิยมของพื้นที่บ้านที่ประกอบการแต่งงานนั้น ถ้าเป็นการแต่งงานที่จัดเป็นพิธีใหญ่ โน เจ้าภาพมักจะระบุนการแต่งกายไว้ในบัตรเชิญด้วยว่าแต่งอย่างไร การปฏิบัติในพิธีแต่งงาน กล่าวโดยย่อคือ
1. ในวันพิธีสมรส เจ้าสาวต้องอยู่ทางซ้ายของเจ้าบ่าวตลอดเวลา
  2. เพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาว ตามปรกติ มีฝ่ายละไม่เกิน 4 คน
  3. เพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาว ในขณะที่ประกอบพิธีนั้นต้องอยู่หลังเจ้าบ่าวและเจ้าสาวในระยะพอสมควร
  4. เมื่อถึงเวลาที่กำหนดเป็นฤกษ์การแต่งงาน ต้องแจ้งขอเชิญให้แขกที่มาร่วมงานได้เข้าไปในห้องประกอบพิธี
  5. เจ้าบ่าวไปขังห้องประกอบพิธี เมื่อแขกที่มาร่วมงานเข้าไปอยู่ในห้องนั้นพร้อมแล้ว และเจ้าบ่าวเข้าไปสู่พิธีมงคลแล้ว ต้องนมัสการพระพุทธรูปที่เป็นประธานในพิธี
  6. ผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวนำเจ้าสาวเข้าสู่พิธีมงคล เจ้าสาวนมัสการพระพุทธรูปที่เป็นประธานในพิธี
  7. เมื่อถึงเวลาถอนหมั้น ผู้เป็นประธานในพิธี หากมีอะไรก็ต้องกล่าว ก็ให้กล่าวเสียในโอกาสนี้
  8. เจ้าบ่าวไปคุกเข่าที่หน้าแท่นบูชาพระพุทธรูป ที่จัดเตรียมไว้
  9. ผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวนำเจ้าสาวไปคุกเข่าหน้าพระพุทธรูปเคียงคู่กับเจ้าบ่าว
  10. ผู้เป็นประธานในพิธีหลังน้ำพระพุทธรูปแล้วจึงหันหน้าสู่บ่าวสาวพร้อมกับการอวยพรด้วย จากนั้นก็เป็นแขกผู้มาร่วมพิธี ไปหลังน้ำพระพุทธรูปและประสาทรตามลำดับ และถ้ามีพระสงฆ์มาร่วมพิธีพระสงฆ์ก็เจริญชัยมงคลคาถาในตอนนี้
  11. ถ้ามีการจดทะเบียนสมรส ก็ให้คู่สมรสและพยานลงชื่อในทะเบียนของเจ้าหน้าที่ให้เรียบร้อย แล้วกลับที่เดิม
  12. ให้แขกผู้ได้รับเชิญลงชื่อในสมุดที่ระลึกการแต่งงานที่ได้เตรียมไว้
  13. คู่สมรสถวายอาหารหรือจุดปัจจัยแด่พระภิกษุสงฆ์

14. พระสงฆ์สาวคอนุ โมคาถา คู่สมรสกรวดน้ำอุทิศกุศล
15. คู่สมรส นั้สการ พระพุทธรูปที่เป็นประธานของพิธี แล้วเดินกลับเข้าอยู่ในกลุ่มแขก เพื่อสนทนาทักทายปราศรัยและขอรับพร
16. ถ้ามีการรับประทานอาหาร ก็เชิญแขกเข้าห้องรับประทานอาหารได้ และก่อนจะมีการรับประทานอาหารควรมีการกล่าวปราศรัยเล็ก ๆ น้อยๆ
17. ผู้เป็นแขกที่รับเชิญพึงมีของขวัญให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาวเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสนี้ด้วย